Laa Ä°laah Ä°ll-Allah jechuun Maal jechu?-Kutaa-2

Description

Tawhiida
Jiâ€™oota darban keessatti waaâ€™ee tawhiida ilaalun keenya ni yaadatama. Hiika tawhiida, gosootaa fi faayda isaa ilaalle turre. Jechi â€œTawhiidâ€• jedhu xumura, wahhada, yuwahhidu jedhu irraa kan fudhatameedha. Wahhada jechuun tokkichoomse, tokkicha godhe jechuudha. Akka shariâ€™aatti tawhiida jechuun â€œRabbiin mootummaa fi hojiiwwan Isaa keessatti Tokkicha shariika hin qabne, Zaata fi sifaata (amaloota) Isaa keessatti Tokkicha fakkaataa hin qabne, Isa gabbaruu keessatti Tokkicha dorgomaa hin qabne taâ€™uu amanuudha.â€•[1]

Gosoota tawhiida sadan yoo kaasne wanti armaan olii caalatti ni hubatama:
1ffaa- Tawhiidu Ar-Rubuubiyyah, 2ffaa-Tawhiidu al-asmaaâ€™a wa sifaat, 3ffaa-Tawhiidu al-uluuhiyyah

Tawhiidu Ar-Rubuubiyyah (Tawhiida Gooftummaa)- jechuun kan wantoota hundaa uume, sooru, jiraachisu, ajjeesu fi qindeessu Rabbiin qofa akka taâ€™e amanuudha. Akkasumas, hojiwwan Isaa kanniin keessatti shariika (kan Isa waliin qooda fudhatu) akka hin qabne mirkaneessudha.[2] Tawhiinni kuni hojiwwan Rabbiitin kan wal qabatuudha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa yommuu samii, dachii fi wantoota isaan keessa jiran hunda uumu, eenyulle Isa hin gargaarre. Kanniin hunda kophaa (adda) Ofii uume.

Tawhiidu al-asmaaâ€™a wa sifaat (tawhiida maqaalee fi amalootaa)- gara hundaan amaloota gugguutuu fi gaggaariin kan guuttame Rabbii Tokkicha qofa akka taâ€™ee amanuudha. Ammas, fakkaataa akka hin qabnee fi amaloota hanquu hundarraa qulqulluu akka taâ€™ee amanuudha. Gara hundaan amaloota guutuu Kan qabuu fi amaloota hanquu hundarraa qulqulluu kan taâ€™e Rabbii oltaâ€™aa qofa.

Gosoota tawhiida lamaan kanniin sammubani.com irratti balâ€™innaan ilaalle jira. Tawhiidu al-asmaaâ€™a wa sifaat jalatti maqaalee Rabbii subhaanahu wa taâ€™aalaa sifaata of keessaa qaban 20 ol ilaalle turre. Ibsa Maqaalee hundaa barreessuuf yeroon nutti gabaabbate. Boqonnaalee (suuraalee) Qurâ€™aanaa yommuu ibsinu achi keessatti maqaalee hafan waan hubannuuf gara gosa tawhiida sadaffaatti ceâ€™uu barbaanne.

Tawhiid Al-Uluuhiyyahâ€“ jechuun â€œIbaadaa keessatti Rabbiin tokkichoomsuu fi amantii Isaaf qulqulleessudha.â€• Hiikni tawhiida kanaa jecha â€œLaa Ilaah ill-Allah (Dhugaan gabbaramaan Rabbiin malee hin jiru)â€• kan jettuudha.[3]

Ammaan booda hojiin keenya tawhiida gosaa kanaa sirritti hubachuudha. Tawhiida gosa kanaa sirritti hubachuu jechuun hiika Laa ilaah ill-Allah fi faallaa kanaa kan taâ€™e shirkii beekudha. Hubannaan namootaa garagara. Namoonni gariin hiika jechaa yommuu ibsaniif yoosu hubatu. Gariin immoo faallaa jechaa yoo ibsaniif maalummaa jechaa ni hubatu. Kanaafu, tooftaa hiikaa lamaan kanatti fayyadamuun

Laa ilaah ill-Allah hubachuuf ni yaalla. Haala gabaabaa taâ€™een â€œLaa ilaah ill-Allahâ€• jechuun â€œDhugaan gabbaramaan Rabbiin malee hin jiruâ€• jechuudha. Mee hiika Laa ilaah ill-Allah balâ€™innaan ilaalun dura tuqaalee lama ijoo haa ilaallu:

Faayda Laa ilaah ill-Allah
Hojiin gaariin Rabbii oltaâ€™aa biratti fudhatama argachuuf namni Laa ilaah ill-Allah tti amanuu fi dubbachuu qaba. Namni Laa ilaah ill-Allah tti qalbiin hin amannee fi arrabaan hin dubbanne hojiin isaa hundi jalaa bada. Laa ilaah ill-Allah furtuu Jannataati. Namni furtuu tana hin qabne, Jannata seenu hin dandaâ€™u. Balâ€™inaan faaydalee tawhiida jalatti waan ilaallef mata-duree kana hin dheeressinu. Namni faayda Laa ilaah ill-Allah balâ€™innaan beeku barbaadu linkii tana tuquun dubbisuu dandaâ€™a. https://sammubani.files.wordpress.com/2020/01/tawhiid-1.pdf

Ulaagaalee (Sharxiiwwan) Laa ilaah ill-Allah-Kutaa 1ffaa

Laa ilaah ill-Allah jedhanii ragaa bahuun furtuu Jannataati. Garuu Muslimoonni baayâ€™een arrabaan qofa Laa ilaah ill-Allah jechuun Jannata waan seenan isaanitti fakkaata. Haa taâ€™uu malee arrabaan qofa Laa ilaah ill-Allah jechuun nagaha nama hin baasu. Dhugumatti, munaafiqoonni â€œRabbiin malee dhugaan gabbaramaan akka hin jirre ragaa nan bahaâ€¦â€• jechaa turan. Garuu Rabbiin kijibdoota akka taâ€™an isaan ibse. Qilee Jahannam gadi aanaa keessa akka jiraatan dubbate.

Eeyyen Laa ilaah ill-Allah furtuu Jannataati. Garuu jecha tana jechuun ulaagaalee murtaaâ€™an qaba. Taabiâ€™iin keessaa hayyuun Wahb ibn Munabbih jedhamu akkana jechuun gaafatame: â€œ jechi Laa ilaah ill-Allah furtuu Jannataati mitii?â€• Innis akkana jechun deebise, â€œEeyyen! Furtuu Jannataati. Garuu furtuun hunduu ilkaan qabdi. Furtuu ilkaan sirrii qabdu yoo fidde, balballi siif banama. Yoo ilkaan sirrii hin qabaatin immoo balballi siif hin banamu.â€• Ilkaan kuni ulaagaalee (sharxiwwan) Laa ilaah ill-Allah ti. Namni Laa ilaah ill-Allah jedhu ulaagaalee kanniin yoo qabaate, balballi Jannata isaaf banama. Mee ulaagaalee kanniin Qurâ€™aanaa fi hadiisa irratti hundoofne haa ilaallu. Laa ilaah ill-Allah sharxiwwan saddeet qaba. Isaanis: Beekumsa, yaqiina, fudhachuu, masakamuu, sidq (dhugaa taâ€™uu), ikhlaasa, jaallachuu fi wantoota Rabbiin alatti gabbaraman mormuudha. Mee ulaagaalee (sharxiwwan) kanniin ragaa waliin haa ibsinu:

Ulaagaa (Sharxii) 1ffaa-Beekumsa
Namni yommuu Laa ilaah ill-Allah jedhee ragaa bahu, hiika Laa ilaah ill-Allah beeku qaba. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۗ﴾

â€œ**Rabbiin malee dhugaan gabbaramaan biraa akka hin jirre beeki! Dilii keetifis [Rabbiin] araarama kadhu, muâ€™mintoota dhiiraa fi dubartootaafis [kadhu].**â€• Suuratu Muhammad 47:19

Namni yommuu Laa ilaah ill-Allah jedhee ragaa bahu, wanta kalimaan (jechi) Laa ilaah ill-Allah mirkaneessitu fi dhabamsiistu beeku qaba. Hundemaa â€œragaa bahuu (shahaada)â€• jechuun wanta

beekanii fi itti amanan beeksisuudha. Namni wanta tokko yoo hin beekin akkamitti ragaa bahuu dandaâ€™aa? Ragaan beekumsa irratti hin hundoofne fudhatama hin qabu. Kanaafu, namni waaâ€™ee Laa ilaah ill-Allah sirritti beeku qaba. Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:
â€œâ€• Ù ÙŽÙ†Ù’ Ù ÙŽØ§Øª ÙˆÙŽ ÙˆÙŽÙ‡Ù•Ù‘ÙŽ ÙŠÙŽØ¹Ù’Ù„ÙŽÙ Ù• Ø£ÙŽÙ†Ù‘ÙŽÙ‡Ù Ù• Ø¥ÙŽÙ„ÙŽÙ‡ÙŽ Ø¥ÙŽÙ„Ù‘ÙŽØ§ Ø§Ù„Ù„Ù‘ÙŽÙ‡Ù Ù• Ø¯ÙŽØ®ÙŽÙ„ÙŽ Ø§Ù„Ù’Ø¬ÙŽÙ†Ù‘ÙŽØ©ÙŽ â€•â€•
â€œNamni dhugaan gabbaramaan Rabbiin malee akka hin jirre osoo beekuu duâ€™e Jannata seene.â€• Sahiih Muslim 26
Kana jechuun namni â€œLaa ilaah ill-Allahâ€• sirritti beekee fi itti amanee duâ€™e Jannata seene.

Sharxii 2ffaa: Yaqiina

Yaqiina jechuun shakkii tokko malee dhugaan amanuu fi mirkaneessudha. Yaqiinni faallaa shakkiiti. Ingiliffaan certainty, Amaariffaan irgixanyinat jedhama. Namni yommuu Laa ilaah illallah ragaa bahu dhugaan itti amanu qabu. Kana jechuun Rabbiin malee dhugaan gabbaramaan akka hin jirre hidda qalbii irraa dhugaan amanuu fi mirkaneessu qaba. Shakkiin qalbii keessa yoo seene, jechi Laa ilaah illallah nama hin fayyaddu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa muâ€™mintoota (warra dhugaan amanan) akkana jechuun ibse:

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟
وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿١٥﴾

â€œ**Muâ€™mintoonni warroota Rabbii fi Ergamaa Isaatti amananii ergasii hin shakkinee fi qabeenya isaaniitii fi lubbuu isaanitiin karaa Rabbii keessatti qabsaaâ€™aniidha. Isaan sun isaanumatu warra dhugaati.**â€• Suuratu al-Hujuraat 49:15

Faallaa kanaa munaafiqota warra qalbiin isaanii shakkitu akkana jechuun ibse:

إِنَّمَا يَسْتَـْٔذِنُكَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ
وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِى رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

â€œ[Lola irraa duubatti hafuuf] hayyama kan si gaafatu kanneen Rabbii fi Guyyaa Aakhiratti hin amannee fi qalbiin isaanii shakkite qofaadha. Isaan shakkii isaanii keessa deddeebiâ€™u.â€• Suuratu At-Tawbah 9:45

Akkuma hayyoonni baayâ€™een dubbatanitti shakkiin namni qalbii isaa keessatti akka qubatu hayyamu fedhii lubbuu caalaa iimaana namaa irratti balaa guddaa fida. Sababni kanaas, namni fedhii lubbuu guuttachuun tarii boodarra tawbachuu fi badii kana dhiisu dandaâ€™a. Gara biraatin immoo hanga namni dhumarratti Islaama keessaa guutumaan guututti bahuutti shakkiin qalbii keessatti lixuu dandaâ€™a. Yookiin yommuu shakkiin qalbii keessatti hidda qabatu, qalbii isaa keessa iimaanni kan hin jirre taâ€™ee Islaama hordofuu dandaâ€™a. Kuni immoo homaa nama hin fayyadu.

Shakkiif qorichi hundarra guddaan beekumsa. Beekumsa sirrii Qurâ€™aanaa fi sunnah qabaachuun shakkii hunda oofa. Namni maddoota kanniin qoâ€™achuu fi hubachuun yaqiina argachuu dandaâ€™a. Namni akkuma qoâ€™atuu fi baratuun yaqinni isaa cimaa fi jabaa taâ€™aa adeema.
In sha Allah itti fufaâ€¦

Ulaagaalee kanniin galmaan gahuuf akka nama gargaaruuf jecha kitaabni, â€œIBSA MAQAALEE FI SIFAATA RABBII (SUBHAANAHU)â€• jedhu websaayiti kana irratti maxxanfamee jira.

Kitaabban wabii:
[1] Ash-Shirku fiil qadiimi wal hadiisi-fuula 20, Abu Bakr Muhammad Zakariya
[2] http://sammubani.com/2019/06/19/gosoota-tawhiida-kutaa-1/#.XhogCMj7TIU
[3] http://sammubani.com/2019/06/21/gosoota-tawhiida-kutaa-2/#.Xhop9sj7TIU
Aqiidatu Tawhiid-fuula 48-49, Sheykh Saalih ibn Fawzaan
Commentary on the Forty Hadith of An-Nawawi-Vol.1, fuula 282-284

Date Created
January 21, 2020
Author
admin